

те саме, перетворення всієї системи державного і місцевого управління в орган неухильного служіння суспільним інтересам. Влада в центрі і на місцях має всіляко захищати і підтримувати економічну конкуренцію через заохочення малого і середнього підприємництва, жорстку антимонопольну політику;

– скасувати олігархічні за характером норми у чинному Податковому кодексі, зокрема: 1) в частині оподаткування доходів фізичних осіб за єдиною ставкою 20%, запровадивши замість неї прогресивну шкалу податкових ставок; 2) у частині оподаткування дивідендів за ставкою 5%, прирівнявши цей вид доходів до загального порядку оподаткування доходів фізичних осіб. Адже у корпораціях, де ще збереглася розпорошена власність, дивіденди взагалі не практикуються, а у тих, де вона сконцентрована в руках обмеженого кола вибраних осіб, виплачуються мільйонні суми дивідендів;

– спираючись на думку фахівців (науковців, промисловців, підприємців), визначитися зі стратегічними пріоритетами інноваційного розвитку країни, реалізація яких почасти потребуватиме державних інвестиційних ресурсів та розроблення гнучкої регуляторної політики стимулювання інноваційної активності бізнесу у цих напрямках.

Список використаних джерел

1. Гальчинський А., Гець В., Кінах А., Семиноженко В. Інноваційна стратегія українських реформ. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.
2. Гець В.М., Семиноженко В.П. Інноваційні перспективи України. – Х.: Константа, 2006. – 271 с.
3. Гець В.М. Інституційна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України / В.М. Гець // Економіка України. – 2014. – №2. – С. 4–19.
4. Дементьев В.В. Институты, поведение, власть. – Донецк: ГВУЗ «Донецкий национальный технический университет», 2012. – 310 с.
5. Schumpeter J. Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung. – Leipzig: Verlag von Dunker & Humboldt, 1911.
6. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення / Л. Федулова // Економічна теорія. – 2013. – №2. – С. 28–45.
7. Статистичний збірник «Україна – 2014» / Державна служба статистики України. – К., 2015. – 28 с.
8. Гэлбрейт Дж.К. Новое индустриальное общество. Избранное / Дж.К. Гэлбрейт. – М.: Эксмо, 2008. – 1200 с.
9. Семянчук П.М. Інтелектуалізація праці як визначальна умова інноваційного розвитку економіки України / П.М. Семянчук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 235 с.

УДК 687:658.589(477.43)

В.К. ЗАГАРИЙ,

к.е.н., доцент, Київський національний університет культури і мистецтв,
Т.Г. КОВАЛЬЧУК,

к.е.н., доцент, Київський національний університет культури і мистецтв

Перспективи розвитку інноваційної діяльності на підприємствах легкої промисловості Хмельницької області

У статті дана оцінка інноваційного потенціалу підприємств країн Європейського Союзу та України. Проаналізовано сучасний стан інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості Хмельницької області. Виявлені фактори негативного впливу на інновації. Запропоновано напрями перспективного розвитку інноваційної діяльності на підприємствах легкої промисловості Хмельницької області, що сприятимуть їх ефективному функціонуванню та інтеграції в систему світового господарства.

Ключові слова: виробництво, інновації, інноваційна діяльність, інноваційні технології, інтеграція, конкурентоспроможність, легка промисловість.

В.К. ЗАГАРИЙ,

к.е.н., доцент, Киевский национальный университет культуры и искусств,
Т.Г. КОВАЛЬЧУК,

к.е.н., доцент, Киевский национальный университет культуры и искусств

Перспективы развития инновационной деятельности на предприятиях легкой промышленности Хмельницкой области

В статье дана оценка инновационного потенциала предприятий стран Европейского союза и Украины. Проанализировано текущее состояние инновационной деятельности предприятий легкой промышленности Хмельницкой области. Выявлены факторы негативного влияния на инновации. Предложены направления перспективного развития инновационной деятельности на предприятиях легкой промышленности Хмельницкой области, что будет способствовать их эффективному функционированию и интеграции в систему мирового хозяйства.

Ключевые слова: производство, инновации, инновационная деятельность, инновационные технологии, интеграция, конкурентоспособность, легкая промышленность.

V. ZAGARIJ,

c.e.s.,

T. KOVALCHUK,

c.e.s. Kyiv National University of culture and arts

Perspective of innovative activity of light industry of the Khmelnytskyi region

In this article was given the valuation of the enterprise`s potential of the European Union's countries and Ukraine. The contemporary

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

status of the innovation activity was analyzed on the enterprises of light industry of Khmelnytskyi region. The factors of negative affect on innovation were found. It were proposed the ways of perspective development of innovation activity at the enterprises of light industry of Khmelnytskyi region, that will promote for their affective functioning and integration to the world householding system.

Keywords: production, innovations, innovation activity, innovation technologies, integration, competitiveness, light industry.

Постановка проблеми. У сучасному світі відбувається переоцінка основних цінностей. Від економічної спрямованості суспільство переходить до інноваційної, тому що саме володіння інформацією та інтелектуальним потенціалом визначають місце людини в сучасному суспільстві. Європа має один із масштабних платоспроможних та інноваційних ринків, освоїти та заповнити який намагаються більшість країн світу, у тому числі США, Японія, Китай, Індія і Бразилія. Інноваційність виробництва в ЄС перевищує 75%. З таким потенціалом євроінтеграційної привабливості ніхто не може зрівнятися. Євросоюз – це територія високоефективної інноваційної економіки. Середній показник ВВП на душу населення в ЄС майже увосьмоєро вищий, ніж в Україні, і в 2,5 рази, ніж у Росії [2].

У реальному секторі найяскравіше інноваційність розвитку економіки характеризує частка підприємств, які впроваджують інновації, та частка інноваційної продукції в обсягах її реалізації. Ці показники в ЄС, особливо у країнах Єврозони, у 5–7 разів вище, ніж в Росії чи Україні.

Високий інноваційний потенціал ЄС – один із найбільш потужних та мотиваційних чинників для євроінтеграційного вибору України. Це підтверджує успіх країн Балтії, адже Естонія за рівнем інноваційного розвитку уже вийшла на середні показники Нідерландів, Австрії та перевищила показники Данії і Франції [2]. Тому одним з головних чинників, який забезпечує сталий економічний розвиток, є інновації. Саме інновації пояснюють тенденції до зростання прибутків таких високотехнологічних та науково озброєних країн, як США, Японія, Німеччина, Франція та ін.

Технологічний розвиток вітчизняної легкої промисловості дедалі більшою мірою починає залежати від інтелектуальної продукції інших країн. Обладнання, машини, технологічний досвід, ноу-хау частіше купують у більш розвинених країн. Підприємство, концепція управління якого спирається на імпорт техніки та технологій, незмінно опиняється в залежному становищі від промислово розвинених країн. Уникнути залежності підприємства можуть лише шляхом відновлення самостійного активного науково-технічного розвитку через використання новаторської розумової праці, що створює нові знання й нові технології. Тому важливої ролі набуває глибоке вивчення перспектив використання інноваційних технологій як способу забезпечення конкурентоспроможності підприємств цієї галузі, розроблення та прийняття правильної стратегії, досягнення поставленої мети, способів її реалізації та шляхів фінансового забезпечення.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питаннями інноваційного розвитку промисловості України займалися такі вітчизняні науковці: О.Ю. Амосов [1], Р. Квасницька, В.І. Клименко, Л.О. Коваленко [3], В.В. Коновал, В.В. Кравчук [4], К.Ю. Сіренко, М.І. Філіппов, Л.О. Хамська [7].

Мета статті. Проаналізувати сучасний стан інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості Хмельницької області, виявити фактори негативного впливу на інновації та визначити напрями перспективного розвитку інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості регіону.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи досвід провідних країн світу у сфері регулювання інноваційної діяльності, можна стверджувати, що успішний розвиток суспільства забезпечується тоді, коли проводиться активна державна політика, спрямована на підтримку наукової діяльності, стимулювання інновацій у всіх сферах суспільства. На жаль, частка вітчизняної наукомісткої продукції на світовому ринку високотехнологічної продукції становить менше 0,1%, у той час як частка США – близько 36%, Японії – 30%, Німеччини – 17%, Китаю – 6%, Росії – 0,5% [3, с. 16]. У зв'язку з недостатньо розвинутим механізмом регулювання інноваційного процесу простежується зростання та зниження показника інноваційної активності.

На думку Амосова, причинами низького рівня інноваційної діяльності є:

- високий рівень ризиків в реалізації інновацій;
- зниження бюджетного фінансування наукових розробок;
- відсутність стимулювання інноваційних процесів.

Наслідками є:

- деградація наукоємних виробництв;
- майже повна відсутність інноваційної продукції;
- висока залежність від давальницької сировини [1, с. 27].

На сьогодні ефективність підприємств галузі легкої промисловості досить низька: товари, які випускають підприємства легкої України, значно поступаються за якістю і кількістю продукції розвинених країн; порівняно низька продуктивність праці; вищі в галузі порівняно зі світовим рівнем витрати на виробництво продукції. Відсутність реальної конкуренції спричиняє завищення цін, спонукає продавати низькоякісну продукцію. Галузь втрачає свої позиції на вітчизняному ринку, не кажучи вже про зовнішньоекономічну діяльність, що робить її реформування необхідним.

В умовах інтеграційних процесів економічне змагання за лідерство країн пов'язане виключно з впровадженням інноваційних технологій. Успішними будуть ті підприємства, які провадять інноваційний шлях розвитку. Оскільки обмін технологіями є основною формою просування інновацій, для підприємств легкої промисловості інноваційна політика є досить важливою [5].

Враховуючи дані Звіту про конкурентоспроможність регіонів України, Хмельницька область посідає 14-е місце серед 27 регіонів України за кількістю населення (2,90%) і 17-е місце – за внеском до ВВП країни (1,73%). Область перебуває на 20-му місці в регіональному рейтингу конкурентоспроможності – між Івано-Франківською та Чернівецькою областями.

Основою стійкого розвитку Хмельницької області є інтенсивний тип економічного розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств у містах і районах. Це цілеспрямований і керований процес змін у різних сферах економіки, спрямований на досягнення високої якості життя на території області з найменшою шкодою для природних ресурсів і найвищим рівнем задоволення інтересів населення [4, с. 81].

Сьогодні легка промисловість Хмельницької області представлена 60 малими та середніми підприємствами, де пра-

цюють майже 2,5 тис. осіб. Серед найбільших підприємств області – ВАТ «Взутекс», ТОВ «Хмельницьклегпром» [8].

Хмельницьке ВАТ «Взутекс» постійно працює над пошуком нових технологій, матеріалів, фасонів колодок, моделей. У 2013 році розроблено чотири моделі робочого взуття та взуття для військових за новими технологіями. Також у 2014 році набула подальшого розвитку інноваційна дільниця з пошиття модельного взуття. Освоєно декілька видів нових фасонів копил чоловічого та жіночого літнього та зимового взуття. На основі нових копил та підшв розроблено та виготовлено понад 15 моделей модного взуття.

Хмельницьке ТОВ «Хмельницьклегпром» у жовтні 2010 року ввело в дію лінію пресів італійської фірми ROTONDI, що значно підвищило якість готових виробів.

Виробництво одягу для Збройних сил України на даному підприємстві здійснюється за допомогою використання автоматизованої системи виробництва за технологіями американської фірми Gerber. Також оснащено дане підприємство новітніми високопродуктивними технологіями таких відомих світових брендів, як JUKI, Durkopp, Pfaff за допомогою настільного та розкрійного механізмів фірми Gerber.

Для визначення перспектив розвитку інноваційної діяльності Хмельницької області необхідно дослідити чинники, які негативно впливають на можливість підприємств легкої промисловості здійснювати інноваційну діяльність. Вони є такими:

1. *Використання технологічно застарілого обладнання.* Багато вітчизняних підприємств характеризується тим, що більша частина обладнання є застарілим, придбаним ще за радянських часів. Незважаючи на це, у Хмельницькому приділяють значну увагу цьому фактору, підприємства намагаються іти в ногу з новими тенденціями. Так, наприклад, Хмельницьке ТОВ «Хмельницьклегпром» має сучасну базу з японського устаткування 3-го (останнього) покоління. Наявність такого устаткування надає змогу постійно оновлювати та розширювати кількість виробів згідно з останніми тенденціями в світі.

2. *Різка скорочення сировинної бази для легкої промисловості.* На сьогодні спостерігається різке скорочення сировинної бази та велика частка залежності текстильної промисловості від імпортованої сировини (завозяться імпортовані тканини, нитки синтетичні або штучні, вата, фурнітура тощо). Актуальними є заходи поновлення виробництва хімічних волокон і ниток та розвитку вітчизняної сировинної бази для текстильної промисловості, зокрема льону та вовни. Вітчизняне льонарство має суттєві резерви підвищення ефективності шляхом концентрації посівів і спеціалізації господарств, оптимізації відношення витрат на перероблення сировини та розподілу прибутків між льонарством і текстильною промисловістю. Вовна є ще одною важливою сировиною для текстильної промисловості України. Спостерігалася тенденція зменшення поголів'я овець. Доцільним буде значне збільшення розведення овець у Хмельницькій області, де є всі необхідні умови для цього.

Також можна звернути увагу на виробництво шовкового одягу. Виробництво одягу з шовку є доцільним тому, що воно є не капіталомістке, та одяг з цього матеріалу є модним трендом (що забезпечуватиме попит).

У світі попит на одяг з натурального волокна постійно зростає, тому необхідне стимулювання виробництва з на-

туральних тканин із збільшенням частки лляних та вовняних волокон, шовку.

3. *Брак кваліфікованої робочої сили, низький рівень заробітної плати працівників галузі.* Оскільки існує проблема браку кваліфікованої робочої сили, рішенням є спеціальні курси підвищення кваліфікації. Так, «Хмельницьклегпром» проводить набір слухачів на курси крою та шиття. Термін навчання – п'ять місяців, є групові (3–6 чоловік) та індивідуальні заняття. Також проводяться цікаві майстер-класи з шиття, декору, в'язання та інших видів рукоділля.

Щодо заробітної плати: за статистикою, середньомісячна заробітна плата на підприємствах легкої промисловості є найнижчою з усіх видів промислової діяльності. Доречним було б збільшити заробітну плату працівників. ТОВ «Хмельницьклегпром» збільшило заробітну плату працівників на 30%, але за рахунок скорочення їхньої кількості. З 2011 до 2015 року середньооблікова чисельність працівників зменшилась з 168 до 93 осіб. Середній вік працівників на деяких підприємствах легкої промисловості України становить 50–52 роки, що веде до втрати виробничого досвіду та зв'язку поколінь. Це можна змінити, залучивши до роботи молодих спеціалістів.

4. *Надмірна орієнтація підприємств легкої промисловості на роботу за давальницькими схемами.* Виробництво одягу за давальницькими схемами характеризується рентабельністю у 1–2%, що призводить до нестачі власного оборотного капіталу та не дозволяє підприємству здійснювати планове оновлення виробничих потужностей, розширювати асортимент продукції, здійснювати інноваційну діяльність. Для вирішення цієї проблеми необхідно відійти від давальницьких схем виробництва та здійснювати необхідні заходи щодо відновлення та розвитку вітчизняної сировини (вовни, шкіри, льону, хутра), так і хімічних волокон і ниток.

5. *Відсутність спеціальних програм підтримки розвитку легкої промисловості.* Для підтримки підприємств легкої промисловості необхідно створювати програми інноваційного розвитку. В цьому плані Хмельницький також має перспективи. Подальшому розвитку інноваційної діяльності в області сприяла «Програма науково-технічного та інноваційного розвитку Хмельницької області на 2012–2015 роки» [6, 7].

Головними завданнями цієї програми було орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки області, а саме:

- стабільне зростання частини наукомісткого сектора виробництва, зокрема в сфері доданої вартості та зайнятості;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва у розвитку інноваційної діяльності, створення умов для збереження і використання науково-технічного та інноваційного потенціалу;
- здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;
- сприяння науковому потенціалу області у формуванні інноваційної економіки;
- сприяння інноваційній діяльності, надання допомоги підприємствам у впровадженні у виробництво високотехнологічної інноваційної продукції;
- залучення інвестиційного капіталу, у тому числі іноземного, для реалізації інноваційних проєктів;

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

- створення інноваційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;
- підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Основними перспективними напрямками виготовлення інноваційної продукції на підприємствах Хмельницької області, на нашу думку, можуть бути виробництва:

- споживчих товарів новітнього покоління з заданими функціональними властивостями (протиухлинними, протипіковими, терапевтичними, знеболюючими, протиалергенними, вогнестійкими, біоактивними, антистатичними тощо);
- екологічно безпечних виробів медичного призначення на основі льону або інших натурально-лікувальних матеріалів, з пролонгованим терміном дії лікарських засобів (лікувальних біологічно активних композиційних перев'язувальних засобів, реабілітаційних корсажів, комплектів для новонароджених, медичної вати, лікувального, ортопедичного та спеціального взуття, тканин, стійких до стерилізації та ін.);

- нових текстильних матеріалів, призначених для оббивки транспортних та технічних засобів з покращеними експлуатаційними властивостями (довговічністю, вогнестійкістю, морозостійкістю, бензино- та маслостійкістю);
- продукції технічного та оборонного призначення (камуфляжні, вогне- та термостійкі тканини для покриття техніки, засоби індивідуального та групового захисту людей, працюючих в екстремальних умовах, пожежні рукави, фільтри та ін.). Виробництво таких видів продукції на сьогоднішній день є особливо важливими та доцільними в зв'язку з військовими діями на території України.

Крім того, враховуючи прагнення України до євроінтеграції, необхідно:

- освоювати виробництва інноваційного асортименту товарів широкого вжитку відповідно до світових напрямків моди, підвищувати рівень моделювання і конструювання одягу;
- впроваджувати системи контролю якості, адаптовані до відповідних систем сертифікації та стандартизації ЄС.

Висновки

На сьогодні легка промисловість Хмельницької області перебуває на стадії інтенсивного розвитку. Підприємства області активно впроваджують інноваційні процеси, виробляють інноваційну продукцію та успішно її реалізують, чим підвищують конкурентоспроможність економіки. Це дозволяє вийти на нові та розширити вже існуючі ринки збуту і збільшити попит на продукцію, а в перспективі покращити фінансовий стан регіону.

Але галузь потребує активної підтримки з боку держави, що сприятиме зниженню податкового тиску, покращенню інвестиційного клімату та активізації інноваційної діяльності. Окрім цього, особливу увагу слід приділити зниженню собівартості та підвищенню якості виробництва за рахунок його оновлення та модернізації. Лише за умови кардинальної трансформації усієї галузі можна досягти її оновлення та забезпечити високий рівень конкурентоспроможності на світовому ринку.

Основними напрямками перспективного розвитку інноваційної діяльності на підприємствах Хмельницької області є: проведення технічного переоснащення та оновлення матеріально-технічної бази; збільшення обсягів виробництва одягу з натуральних тканин; вирішення завдань кадрового забезпечення, виходячи з необхідності постійного відновлення, підготовки, перепідготовки кадрів як технічної ланки, так і управлінської; відхід від давальницьких схем виробництва, прийняття заходів щодо відновлення та розвитку вітчизняної сировини; впровадження «проривних» інноваційних та інвестиційних проектів, які дозволять вийти на виробництво нових, конкурентоспроможних на зовнішньому і внутрішньому ринках, видів продукції.

Науково-технічний потенціал Хмельницької області здатний забезпечувати реалізацію технологічних процесів світового рівня за умови державної підтримки та створення сприятливого інноваційного середовища. Підприємства легкої промисловості регіону мають усі можливості для виходу на світовий ринок зі своєю продукцією. Тому подальше дослідження інноваційної діяльності підприємств Хмельницької області та України в цілому залишатиметься пріоритетним і сприятиме їх ефективному функціонуванню та інтеграції в систему світового господарства.

Список використаних джерел

1. Амосов О.Ю. Державне регулювання інноваційної інфраструктури на регіональному рівні: [Монографія] / [О.Ю. Амосов та ін.]; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. А.О. Дегтяря; Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. – Х.: Вид-во ХарРі НАДУ «Магістр», 2011. – 192 с.
2. Гайдучкий П. Україна-ЄС: проблеми інтеграції. [Електрон. ресурс]. / П. Гайдучкий. Дзеркало тижня. Україна. – 2013. – №20. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua>
3. Коваленко Л.О. Передумови формування національної інноваційної системи та стратегії її розвитку // Формування інноваційної моделі розвитку національної економіки України: монографія у 2-х частинах / Л.О. Коваленко, О.В. Товстиженко; за заг. ред. д.е.н., професора І.С. Каленюк. – Чернівці: ЧДІЕУ, 2009. – Ч. 1. – 591 с.
4. Кравчук В.В. Вплив інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємств Хмельницької області // Наука та інновації. – 2013. – №4. – С. 79–86.
5. Національний виробник – основа економіки держави. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://ukriegprom.org.ua/ua/informacija_organiv_vladi/vidpovid_minpromolitiki_shodo_situacii_ullegkij_promislovosti.html
6. Програма науково-технічного та інноваційного розвитку Хмельницької області на 2012–2015 роки, затверджена рішенням сесії Хмельницької обласної ради від 26 вересня 2012 року. – №14–13/2012.
7. Хамська Л.О., Прилуцька Л.Б., Козачок С.В. Економічна доповідь «Інноваційна діяльність промислових підприємств Хмельниччини у 2011 році». – Хмельницький: Видав. Головне управління статистики у Хмельницькій області, 2012. – 13 с.
8. Хмельницька обласна рада. – Офіц. сайт. – Режим доступу: <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential/Khmelnjtsky/>